

Obec Vlachy

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB OBCE VLACHY 2020 – 2025

„Návrh“

Návrh na uznesenie obecného zastupiteľstva:

Obecne zastupiteľstvo

Schvaľuje

Komunitný plán sociálnych služieb Obce Vlachy na roky 2020-2025

Spracované: externe + Mgr. Dagmar Bruncková, referentka obecného úradu, Róbert Klubica, starosta obce

Predkladá: Róbert Klubica, starosta obce

Vlachy dňa 9.3.2020

Úvod

1. Východisková situácia poskytovania sociálnych služieb

- 1.1. Právny rámec poskytovania sociálnych služieb
- 1.2. Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov
2. Analýza demografických údajov a sociálnej situácie
 - Obyvateľstvo
 - 2.1. Školstvo
 - 2.2. Služby
 - 2.3. Nezamestnanosť
3. Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb
 - 3.1. Sociálne znevýhodnené skupiny
 - Seniori
 - Nezamestnaní a zamestnanci s nízkym vzdelaním
 - Deti, mládež a rodiny v riziku sociálneho vylúčenia
 - Zdravotne postihnutí
 - Občania so sociálnymi a spoločenskými problémami.
4. Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb
 - 4.1. SWOT analýza v sociálnej oblasti
5. Určenie cieľov a priorit rozvoja sociálnych služieb obce
 - 5.1. Priority rozvoja sociálnych služieb obce
6. Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb
 - 6.1. Finančné podmienky
7. Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb
8. Podmienky s spôsob zmeny a aktualizácie KPSS
9. Súlad poskytovania sociálnych služieb

Záver

Prílohy

Použitá literatúra

- Mini príručka pre komunitné plánovanie sociálnych služieb – Woleková - Mežianová, SOCIA (2004)
- Zákon NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších právnych predpisov
- www.sodb.infostat.sk
- www.obecvlachy.sk
- Národný strategický referenčný rámec – základný strategický dokument SR, na základe ktorého Slovenská republika môže využívať zdroje z fondov EÚ v programovom období 2007 – 2013 a Partnerská zmluva 2014 - 2020
- Programové vyhlásenie vlády 2016 – 2020
- Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 – 2020
- Revidovaný národný akčný plán
 - Dekády začleňovania rómskej populácie
- Koncepcia rozvoja sociálnych služieb Žilinského samosprávneho kraja
- Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb

Úvod

Vývoj spoločnosti zavádza do praxe nové pojmy, nové technológie, nové prístupy. Celá spoločnosť prechádza vývojovým procesom, ktorý si vyžaduje pulz doby. V tejto súvislosti sa do praxe zavádza aj pojem „komunitné plánovanie“, hoci jeho obsah rozhodne nie je novinkou.

Zmyslom komunitného plánovania, najmä v obciach, je aktivizácia obyvateľstva a skvalitnenie poskytovania sociálnych služieb spoločným, koordinovaným postupom. Výsledkom komunitného plánovania by mala byť odpoveď na otázky typu:

- Aké sociálne služby treba vytvoriť?
- Aké sociálne skupiny potrebujú zvýšenú starostlivosť?
- Aké má obec ľudské, materiálne a finančné zdroje na poskytovanie sociálnych služieb?

Cieľom komunitného plánovania je najmä posilňovanie sociálnej súdržnosti všetkých obyvateľov obce a predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii jednotlivcov a skupín. Komunitný plán obce sa vypracúva v súlade s národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb s ohľadom na miestne špecifiká a potreby. Stratégia rozvoja sociálnych služieb obce v predpokladanom komunitnom pláne zahŕňa v sebe aktualizáciu kompetencií podľa novej legislatívy zákona o sociálnych službách, ktorý značne rozširuje pôsobnosť obce a prioritne podporuje rozvoj:

- zvyšovania kvality poskytovaných sociálnych služieb,
- komunitných a terénnych služieb,
- sociálneho poradenstva, prevencie a krízovej intervencie,
- odborného a osobného rastu zamestnancov v sociálnych službách.

Zmyslom komunitného plánovania je taktiež aktivizácia obyvateľstva a skvalitnenie poskytovania sociálnych služieb, spoločným koordinovaným postupom, posilňovanie sociálnej súdržnosti všetkých obyvateľov obce a predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii jednotlivcov a skupín. Hlavným zámerom realizácie komunitného plánu sociálnych služieb je spokojnosť občanov s poskytovanými službami obci, zvýšenie kvality života, aktívny záujem ľudí o udržateľnosť a rozvoj komunity obce.

1. Východisková situácia poskytovania sociálnych služieb

1.1. Právny rámec poskytovania sociálnych služieb

V roku 2008 pristúpilo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR k zásadnej zmene pri poskytovaní sociálnych služieb v Slovenskej republike. Prijatím zákona NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2009 sa stanovili nové postupy a formy poskytovania sociálnych služieb. V zákone o sociálnych službách sú podrobne upravené povinnosti poskytovateľa sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnych služieb tzv. štandardy kvality.

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do 5 skupín v závislosti od povahy nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené:

1. sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb (nocľaháreň, útulok, domov na pol ceste, nízko prahové denné centrum, zariadenie núdzového bývania),
2. sociálne služby na podporu rodiny s deťmi (pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladovania rodinného života, zariadenie dočasnej starostlivosti o deti, nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu),
3. sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku (zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, denný stacionár, opatrovateľská služba, prepravná služba, sprievodcovská a predčitateľská služba, tlmočnická služba, sprostredkovanie osobnej asistencie, požičiavanie pomôcok),
4. sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií (monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií),
5. podporné služby (odľahčovacia služba, pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností, denné centrum, integračné centrum, jedáleň, práčovňa, stredisko osobnej hygieny).

Sociálna oblasť súvisí s dokumentmi vyššej úrovne a to:

Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 – 2020

Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014-2020

Národný akčný plán pre elimináciu a prevenciu násillia na ženách na roky 2014 – 2019

Národná stratégia na ochranu detí pre násillím Národná stratégia zamestnanosti do roku 2020

Stratégia SR pre integráciu Rómov do roku 2020

Koncepcia rozvoja sociálnych služieb ZASK

Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb

Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov

Zákon č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov

Zákon č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele v znení neskorších predpisov

Zákon č. 417/2013 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Štát priamo v § 83, odsek 2 zákona 448/2008 Z. z. o sociálnych službách ukladá obci vypracovanie a schválenie komunitného plánu sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadní miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných na území obce a určí personálne, finančné, prevádzkové a organizačné podmienky na ich zabezpečenie.

MPSVR SR vydalo Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 – 2020, ako záväzný dokument, vypracovaný v súlade so zákonom slúžiaci ako nástroj štátnej politiky

rozvoja sociálnych služieb a taktiež systémovým vyjadrením záujmov, úloh a podporných opatrení vlády SR v tejto oblasti. Národné priority rozvoja sociálnych služieb sú odzrkadlením reálnej situácie poskytovania sociálnych služieb v SR (najmä ich nedostupnosť, nedostatočné materiálne technické zabezpečenie, personálne podmienky poskytovania sociálnych služieb) a vychádzajú z potrieb identifikovaných v rámci SR a zároveň z priorít Európskeho spoločenstva (dostupnosť, prístupnosť sociálnych služieb, ich finančná udržateľnosť).

Jedným z prierezových princípov národných priorít je deinštitucionalizácia sociálnych služieb a postupné znižovanie kapacity zariadení sociálnych služieb a prevádzkovanie zariadení s nízkou kapacitou (zariadenia rodinného typu) a podpora poskytovania terénnych a ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom.

Rozvoj sociálnych služieb je jedným z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, a preto je nevyhnutné, aby obec zohľadňovala rozvoj sociálnych služieb v súlade so stanovenými národnými prioritami.

1.2. Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov

Kompetencie obcí v sociálnej oblasti sú rozsiahle a dotýkajú sa všetkých oblastí sociálneho zabezpečenia. Obec má nezastupiteľné miesto pri zabezpečovaní úloh spojených s riešením hmotnej aj sociálnej núdze občanov, sociálnej pomoci, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a najmä v oblasti sociálnych služieb.

Miestna legislatíva:

- všeobecné záväzné nariadenia obce, ktoré sa týkajú sociálnej problematiky.

Zákon o sociálnych službách č. 448/2008 Z.z. a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov dáva obci tieto hlavné kompetencie a úlohy:

Podľa § 80 zákona 448/2008 Z.z. – Pôsobnosť obce:

Obec

a, vypracúva, schvaľuje Komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode

b, utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja

c, je správnym orgánom v konaniach o

1, odkázanosti na sociálnu službu

- v zariadení pre seniorov

- v zariadení opatrovateľskej služby

- v dennom stacionári

- v odkázanosti na opatrovateľskú službu

2, zániku odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v prvom bode,

3, odkázanosti na sociálnu službu v prvom bode po zmene stupňa odkázanosti

4, povinnosti zaopatrených plnoletých detí alebo rodičov platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť podľa § 73 ods. 13,

d) vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu podľa § 51,

e) poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie

1. sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľahárni, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
2. nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu,
3. opatrovateľskej služby,
4. prepravnej služby,
5. odľahčovacej služby,
6. pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa podľa § 31,
7. terénnej sociálnej služby krízovej intervencie,

f) poskytuje základné sociálne poradenstvo,

g) môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby podľa § 12,

h) uzatvára zmluvu

1. o poskytovaní sociálnej služby,

2. o poskytovaní finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnemu poskytovateľovi sociálnej služby,

i) zriaďuje, zakladá a kontroluje nocľaháreň, nízkoprahové denné centrum, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby a denný stacionár,

j) môže zriaďovať, zakladat' a kontrolovať aj iné zariadenia podľa tohto zákona,

k) môže poskytnúť finančný príspevok podľa § 78a ods. 8 písm. a) a § 78aa ods. 5 na základe písomnej zmluvy podľa osobitného predpisu a kontroluje hospodárenie s ním,

l) poskytuje podľa § 75 ods.1 a 2 finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnemu poskytovateľovi sociálnej služby,

m) môže poskytovať podľa § 75 ods. 6 finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnemu poskytovateľovi sociálnej služby,

n) môže poskytovať podľa § 75 ods. 7 finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnemu poskytovateľovi sociálnej služby,

o) kontroluje hospodárenie s finančným príspevkom pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a s finančným príspevkom na prevádzku poskytovanej sociálnej služby,

p) ukladá opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov pri výkone pôsobnosti ustanovenej v písmene o) a kontroluje ich plnenie,

q) vedie evidenciu

1. posudkov o odkázanosti na sociálnu službu podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby,

2. rozhodnutí podľa písmena c),

3. prijímateľov sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,

r) vyhľadáva fyzické osoby, ktorým treba poskytnúť sociálnu službu,

s) poskytuje štatistické údaje z oblasti poskytovania sociálnych služieb štátnym orgánom sociálnych služieb na účely spracovania štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov,

t) uhrádza poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti zdravotné výkony na účely posúdenia odkázanosti na sociálnu službu,

u) môže poveriť právnickú osobu, ktorú zriadila alebo založila, vykonávaním sociálnej posudkovej činnosti na účely vyhotovenia posudku podľa písmena d),

v) vydáva písomné vyjadrenie podľa § 83 ods. 8.

V ustanoveniach §§ 82 a 83 upravuje zákon o sociálnych službách úlohy obce v komunitnom rozvoji a komunitnom plánovaní:

§ 82

Komunitný rozvoj, komunitná práca a komunitná rehabilitácia

- Obec utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb podľa tohto zákona, na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu na účel predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych sociálnych problémov.
- Komunitná práca je podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu problémov v rámci miestneho spoločenstva, najmä rozvojom sociálnych služieb.
- Komunitná rehabilitácia je koordinácia činnosti subjektov, ktorými sú najmä rodina, obec, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia sociálnych služieb, zdravotnej starostlivosti....

Cieľom komunitnej rehabilitácie je obnova alebo rozvoj fyzických schopností, mentálnych schopností a pracovných schopností fyzickej osoby v nepriaznivej sociálnej situácií a podpora jej začlenenia do spoločnosti. Za účelom vykonávania komunitnej rehabilitácie sa môžu zriaďovať komunitné centrá.

§ 83

Komunitný plán sociálnych služieb a koncepcia rozvoja sociálnych služieb

- (1) Obec vypracúva komunitný plán sociálnych služieb v spolupráci
 - a) s inými poskytovateľmi sociálnych služieb v ich územnom obvode,
 - b) s prijímateľmi sociálnych služieb v ich územnom obvode.
- (2) Obec vypracúva a schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadňuje miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb v územnom obvode.

Komunitný plán sociálnych služieb a koncepcia rozvoja sociálnych služieb obsahujú najmä:

- a) analýzu poskytovaných sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode obce,

- b) analýzu požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb a ďalších obyvateľov v územnom obvode obce na rozvoj sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a cieľových skupín v územnom obvode obce,
- c) analýzu demografických údajov a sociálnej situácie v územnom obvode obce,
- d) určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a cieľových skupín, vrátane kvantifikácie potrebnej kapacity týchto služieb, a ak ide o sociálnu službu v zariadení, potrebného počtu miest v jednotlivých druhoch zariadení v územnom obvode obce,
- e) časový plán realizácie komunitného plánu sociálnych služieb s určením kapacity jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb, a ak ide o sociálnu službu v zariadení, počtu miest v jednotlivých druhoch zariadení, v jednotlivých rokoch v členení na existujúcu kapacitu a kvantifikovanú potrebu navýšenia kapacity tak, aby boli vytvorené podmienky na zabezpečenie dostupnosti sociálnej služby pre obyvateľov obce a vyššieho územného celku, ktorí sú odkázaní na sociálnu službu, vrátane určenia finančných podmienok, personálnych podmienok, prevádzkových podmienok a organizačných podmienok, ktoré vytvára obec a zapojené subjekty na tvorbu a realizáciu komunitného plánu sociálnych služieb,
- f) spôsob každoročného vyhodnocovania plnenia komunitného plánu sociálnych služieb,
- g) podmienky a spôsob zmeny a aktualizácie komunitného plánu sociálnych služieb.

Cieľom komunitného plánovania sociálnych služieb je:

- a. posilňovať sociálnu súdržnosť všetkých obyvateľov obce
- b. predísť sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii ohrozených jednotlivcov a skupín opäť vtiahnuť do života komunity tých, ktorí stoja na jej okraji

Obec schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb a do 15 dní od jeho schválenia ho predkladá vyššiemu územnému celku, v ktorého územnom obvode sa nachádza.

Komunita a komunitný rozvoj

Komunita je skupina osôb, ktorá žije v určitom zoskupení určenom najmä ulicou v obci alebo v časti a ktorú spájajú spoločné záujmy, hodnoty a ciele.

Obec utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb, na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu za účelom predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych sociálnych problémov.

Komunitná práca v oblasti poskytovania sociálnych služieb je podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu sociálnych problémov v rámci miestneho spoločenstva, hlavne rozvojom sociálnych služieb.

Komunitná rehabilitácia v oblasti poskytovania sociálnych služieb je koordinácia činnosti subjektov – rodina, mesto, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia sociálnych služieb, poskytovatelia služieb zamestnanosti a poskytovatelia zdravotnej starostlivosti.

Cieľom komunitnej rehabilitácie je obnova alebo rozvoj fyzických schopností, mentálnych schopností a pracovných schopností fyzickej osoby v nepriaznivej sociálnej situácii a podpora jej začlenenia do spoločnosti.

Za účelom vykonávania komunitnej rehabilitácie sa môžu zriaďovať komunitné centrá.

Účastníci komunitného plánu sociálnych služieb

Na trhu sociálnych služieb sa podieľajú traja aktéri – užívateľ, poskytovateľ a objednávateľ. Tieto tri skupiny sa sústavne a priebežne schádzajú a rokujú spolu o dohode, ako čo najlepšie naplniť predstavy a požiadavky každého z nich.

Prijímateľ sociálnej služby – je fyzická osoba, ktorá využíva sociálne služby, nakoľko sa ocitla v nepriaznivej sociálnej situácii.

Poskytovateľ sociálnej služby – je subjekt poskytujúci sociálne služby za podmienok stanovených zákonom alebo prostredníctvom právnickej osoby, ktorú zriadila na tento účel:

- a) verejný poskytovateľ – obec, vyšší územný celok,
- b) neverejný poskytovateľ – neziskové organizácie, občianske združenia, ...

Objednávateľ /žiadateľ/ sociálnej služby

Osoba, ktorá zabezpečuje poskytovanie sociálnych služieb

Obec a vyšší územný celok - subjekt, kompetencií ktorého je sociálna služba

Sociálna služba je súbor odbornej, obslužnej alebo ďalšej činnosti, zamerané na:

- prevenciu vzniku nepriaznivej sociálnej situácie, riešenie alebo zmiernenie, nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny alebo komunity,
- zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život a podpora jej začlenenia do spoločnosti,
- zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby,
- riešenie krízovej sociálnej situácie,
- prevenciu sociálneho vylúčenia.

Sociálne bývanie

Úlohou štátu v rámci sociálnej politiky je vytvárať legislatívne a ekonomické podmienky pre dostupnosť bývania aj domácnostiam s nízkymi príjmami a pre sociálne ohrozené skupiny obyvateľstva. Keďže časť obyvateľstva nedisponuje dostatočnými finančnými prostriedkami na kúpu bytu, ani takou výškou príjmu, ktorá by mu umožnila splácať hypotekárny úver, sú tieto domácnosti odkázané na pomoc verejného sektora.

Výstavbu nájomných bytov pre verejný nájomný sektor budú naďalej zabezpečovať hlavne obce. Je však potrebné vytvárať podmienky, aby sa do tejto výstavby mohli v širšej miere zapojiť aj neziskové organizácie a iné subjekty.

Sociálna politika v oblasti bývania definuje špeciálne formy bývania určené pre nasledovné kategórie:

1. občania, ktorí sa dostávajú do pozície skupín ohrozených sociálnym vylúčením, napr.:
 - občania, ktorí v dôsledku nízkej úrovne vzdelania a kvalifikácie vykonávajú iba príležitostné pomocné práce, prípadne sú bez práce,
 - ľudia s fyzickým alebo mentálnym postihnutím,
 - mládež po ukončení ústavnej alebo ochranej výchovy,
 - starí ľudia, osamelí rodičia s deťmi a mnohohodné rodiny,
 - občania marginalizovanej rómskej komunity.

2. marginalizované skupiny obyvateľstva, v najvyššej miere Rómovia, ktoré sa vyznačujú úplným sociálnym vylúčením napríklad v dôsledku straty bydliska, dlhodobej nezamestnanosti, závislosti od drog, nedostatočnej sociálnej prispôsobivosti.

Pre bývanie týchto skupín obyvateľstva treba vytvárať podmienky najme v sociálnom bývaní zodpovedajúceho štandardu, alebo v prípade niektorých špecifikovaných sociálne ohrozených či vylúčených skupín v rôznych zariadeniach sociálnych služieb, v ktorých je poskytovaná osobitná sociálna alebo zdravotná starostlivosť a sú zabezpečené aj iné služby v závislosti od druhu a účelu zariadenia.

Do kategórie sociálneho bývania možno zahrnúť:

- nájomné byty vo verejnom nájomnom bytovom sektore vrátane malometrážnych bytov určených ako prvé bývanie pre mladé rodiny s tým, že nárok na takéto bývanie budú mať len domácnosti do stanovenej výšky príjmov,
- byty a iné formy bývania pre domácnosti s nízkymi príjmami a skupiny so špecifickými potrebami, ako napríklad byty pre občanov v sociálnej núdzi, s ťažkým zdravotným postihnutím, osamelých rodičov starajúcich sa o maloleté deti, mnohohodtné rodiny, občanov po ukončení ústavnej alebo ochrannej výchovy, občanov s problémami sociálneho začlenenia a občanov bez prístrešia,
- byty nižšieho štandardu pre neplatičov nájomného a pre marginalizované skupiny obyvateľstva,
- byty pre bývanie starších ľudí, pričom sa bude vychádzať z majetkových pomerov budúcich užívateľov.

Pre veľmi úzko špecifikované sociálne ohrozené či vylúčené skupiny obyvateľstva je bytová otázka zabezpečená vo forme zariadení sociálnych služieb. Medzi tieto zariadenia je možné zaradiť detské domovy, zariadenia pre seniorov, domovy sociálnych služieb, útulky atď. Zariadenia sociálnych služieb však neslúžia na zabezpečovanie bývania, ich prioritou je poskytovanie sociálnych služieb.

Núdz

Hmotná núdza je stav, keď príjem občana a fyzických osôb, ktoré sa s občanom spoločne posudzujú, nedosahuje životné minimum a občan a fyzické osoby, ktoré sa s ním posudzujú, si príjem nemôžu zabezpečiť alebo zvýšiť vlastným pričinením.

Sociálna núdza je stav, keď si občan nemôže sám zabezpečiť starostlivosť o svoju osobu, o svoju domácnosť, ochranu a uplatňovanie práv a právom chránených záujmov alebo kontakt so spoločenským prostredím najmä vzhľadom na vek, nepriaznivý zdravotný stav, stratu zamestnania.

Životné minimum je spoločensky uznaná minimálna hranica príjmov fyzickej osoby, pod ktorou nastáva stav jej hmotnej núdze.

Osobitný príjemca je obec, alebo ak je to odôvodnené, iná právnická osoba alebo fyzická osoba. Osobitného príjemcu určuje rozhodnutím ÚPSVaR. Ak osobitný príjemca zabezpečuje dávku a príspevky vo vecnej forme, je povinný ich poskytovať za cenu obvyklú a na mieste dostupnom občanovi v hmotnej núdzi. ÚPSVaR určí osobitného príjemcu, ak sa doterajšou výplatom dávky a príspevkov nedosiahol účel. ÚPSVaR určí osobitného príjemcu po jeho predchádzajúcom súhlase. ÚPSVaR uvoľní osobitného príjemcu, ak pominuli dôvody na jeho určenie. Obec je osobitným príjemcom dávky a príspevkov na základe rozhodnutia ÚPSVaR aj vtedy, ak súhlasí, že bude vykonávať funkciu osobitného príjemcu voči všetkým občanom

vo svojom územnom obvode, ktorým úrad priznal dávku a príspevky právoplatným rozhodnutím. Na takýto výkon osobitného príjemcu úrad s obcou uzatvorí dohodu. Osobitný príjemca zabezpečuje dávku a príspevky v peňažnej forme alebo vo vecnej forme a je povinný ich použiť len na prospech občana v hmotnej núdzi a fyzických osôb, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú. ÚPSVaR dohliada, ako ním určený osobitný príjemca plní svoje povinnosti.

Sociálne dávky

V minulosti bola hodnota sociálnej dávky často krát vyššia ako minimálna mzda či iný príjem. V novom systéme dávky v hmotnej núdzi a príspevky k dávke motivujú občana zmeniť jeho sociálnu a životnú situáciu.

Hlavným cieľom týchto zmien je, aby si ľudia vlastným pričinením, aktivitou či majetkom pomohli a neboli závislí od sociálnych príjmov.

Pomoc v hmotnej núdzi upravuje zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoc v hmotnej núdzi a zákon o zmene a doplnení niektorých zákonov účinnosťou od 1. 7. 2019.

Jednorazovú dávku v hmotnej núdzi možno poskytnúť občanovi v hmotnej núdzi a fyzickým osobám, ktoré s ním spoločne posudzujú, ktorým sa vypláca dávka a príspevky najmä na:

- úhradu mimoriadnych výdavkov na nevyhnutné ošatenie,
- základné vybavenie domácnosti,
- zakúpenie školských potrieb pre nezaopatrené dieťa,
- na mimoriadne liečebné náklady.

Túto dávku možno poskytnúť do výšky preukázaných skutočných nákladov, najviac však do výšky trojnásobku životného minima. V súčasnosti dávku vypláca samospráva.

Deti poberateľov dávky v hmotnej núdzi majú nárok na dotáciu na stravu. Dotáciu na stravu môžu čerpať žiaci základných škôl a deti v materských školách.

3. Analýza demografických údajov a sociálnej situácie

Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby jeho obyvateľov. Základným riadiacim dokumentom, ktorý usmerňuje všetky plánované rozvojové aktivity obce je PHSR obce.

PHSR obce Vlachy deklaruje rozšírenú víziu obce takto:

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je rozvojovým dokumentom, ktorého cieľom je dosiahnutie trvalo udržateľného hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce s dôrazom na využitie miestnych zdrojov, pri súčasnom rešpektovaní limit a zachovaní rovnováhy v jednotlivých zložkách života a životného prostredia. Úspešná implementácia PHSR môže v obci Vlachy napomôcť k zlepšeniu vybavenosti obce základnou infraštruktúrou, povzbudeniu podnikateľskej aktivity, rozvoju vidieckej turistiky, efektívnemu zvýšeniu využitia miestnych daností, aktivizácii miestneho obyvateľstva, oživeniu kultúrneho, športového a spoločenského života v obci, zlepšeniu sociálnej klímy a životného prostredia. Následne na to môže realizácia opatrení stanovených PHSR generovať príjmy a tým zvýšiť celkovú životnú úroveň obyvateľstva a zároveň postaviť pevné základy zodpovednej miestnej samosprávnosti .

Sociálna analýza je súhrn faktorov v oblasti sociálnej, technologickej, ekonomickej a politickej. Ide o problémy a zámery na celoštátnej či nadnárodnej úrovni, ktoré majú vplyv

na miestny rozvoj sociálnych služieb. Jednotlivé faktory sa vzájomne ovplyvňujú a nemožno ich posudzovať oddelene.

Technologické faktory ovplyvnia tempo inovácií v technológiách, najmä informačných, podstatne zvyšujú produktivitu i kvalitu výroby. Z technologického hľadiska došlo k výraznému zlepšeniu kvality zariadení a objektov pre sociálne účely, stým však súvisí aj nárast financií potrebných na ich získanie, prevádzku a údržbu. Postupná informatizácia spoločnosti spôsobuje, že informácie z akejkoľvek oblasti sú šírené a dostupné rôznym spôsobom. V súčasnosti je možné poskytovať sociálne služby s využitím telekomunikačných technológií.

Sociologické faktory majú najväčší vplyv na vývoj spoločnosti a to:

- demografické zmeny – znižovanie celkového počtu obyvateľov, znižovanie počtu detí a zvyšovanie počtu seniorov,
- zmeny v životnom štýle – rýchle životné tempo, viac stresu a menej pohybových aktivít, konzumný spôsob života, nárast kriminality a drogových závislostí, zhoršujúci sa zdravotný a fyzický stav populácie, vplyv techniky a médií,
- oslabovanie tradičných ľudských hodnôt – zhoršovanie medziľudských vzťahov a komunikácie, peniaze ako meradlo hodnôt, kríza rodiny, zvyšovanie počtu rozvodov a detí narodených mimo manželstva.

Ekonomické faktory, ktoré svojimi zmenami za posledných dvadsať rokov ovplyvnili vývoj celej spoločnosti. V oblasti služieb vo verejnom záujme došlo k zmenám systému v oblasti organizácie, riadenia aj financovania. Od 1. júla 2002, kedy sa začala decentralizácia verejnej správy, prešli sociálne zariadenia a služby do pôsobnosti samospráv. Zariadenia získali viac kompetencií, v súčasnosti majú možnosť uchádzať sa o finančné prostriedky z fondov EÚ.

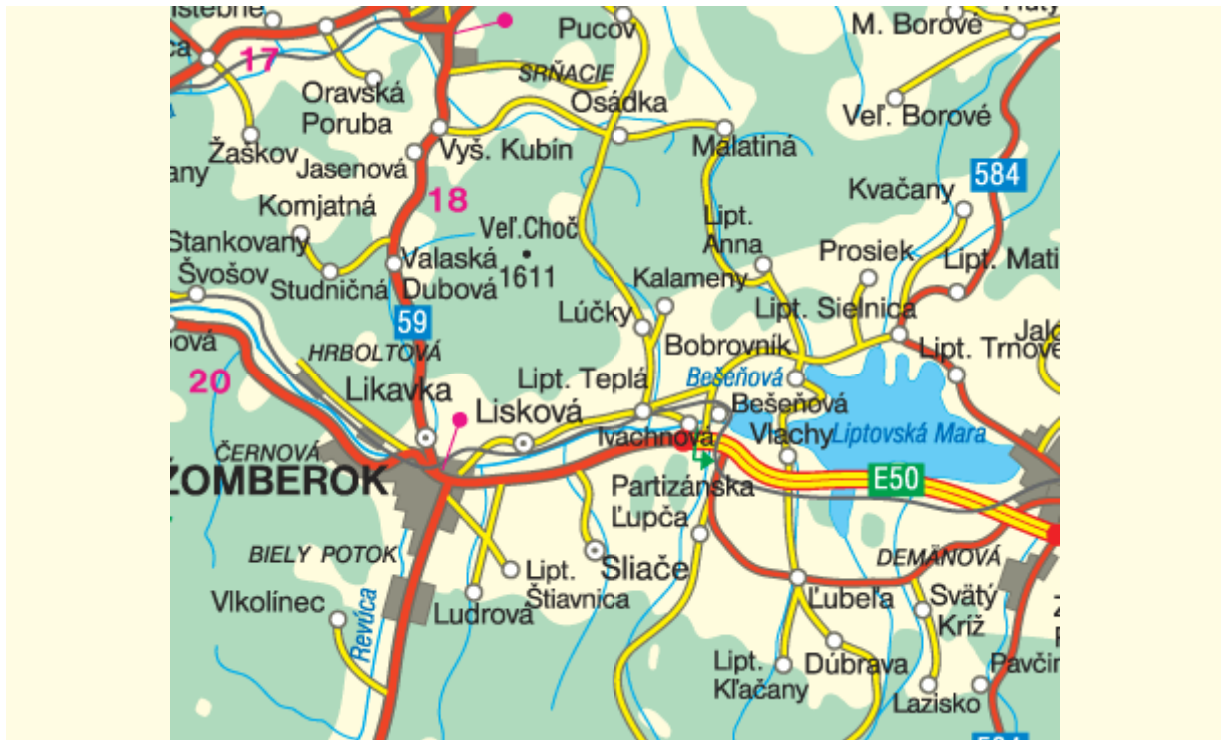
Politické faktory určuje parlament a vláda zákonmi a programovými vyhláseniami alebo rozhodnutím vstúpiť do EÚ a NATO, zavedenie eura na Slovensku. Programovým vyhlásením Vláda SR sa zaviazala poskytovať pre obyvateľov taký sociálny program, ktorý bude garantovať udržanie a rozvoj ľudských, hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv smerujúcich k dôstojnej životnej úrovni každého človeka. Systém sociálnej politiky bude nastavený tak, aby bol sociálne spravodlivý, transparentný, trvalo finančne udržateľný a aby zabezpečil rovnosť príležitosti. K prioritám vlády v sociálnej oblasti patrí politika zamestnanosti, pracovné vzťahy a sociálny dialóg, sociálne zabezpečenie, podpora rodiny, podpora rodovej rovnosti a efektívnosti inštitúcií.

V snahe zabezpečiť kontinuitu a efektívnosť poskytovaných sociálnych služieb a súčasne v snahe podporiť zotrvanie ľudí odkázaných na pomoc čo najdlhšie v ich prirodzenom rodinnom prostredí v súčasnosti prebieha proces deinštitucionalizácie sociálnych služieb na Slovensku. Vláda SR schválila dňa 30. 11. 2011 Stratégiu deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti (ďalej len „Stratégia DI“). Slovenská republika sa týmto dokumentom hlási k celosvetovému trendu systematického odstraňovania dôsledkov dlhodobo uplatňovaného, ale už historicky prekonaného modelu inštitucionálnej izolácie a segregácie ľudí vyžadujúcich dlhodobú pomoc a starostlivosť v špecializovaných zariadeniach, menovite detí v náhradnej starostlivosti a ľudí so zdravotným postihnutím, seniorov, a jeho nahradenie alternatívnym modelom služieb a opatrení, svojím charakterom čo najviac podobným podmienkam bežného života.

Základným zámerom deinštitucionalizácie v Slovenskej republike je vytvorenie a zabezpečenie podmienok pre nezávislý a slobodný život všetkých občanov, odkázaných na pomoc spoločnosti, v prirodzenom sociálnom prostredí komunity, prostredníctvom

komplexu kvalitných alternatívnych služieb vo verejnom záujme. Dňa 14. 12. 2012 bol schválený Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb. Vypracovanie Národného akčného plánu DI je jednou zo základných úloh Stratégie DI. Národný akčný plán DI predstavuje základný plánovací dokument Stratégie DI v oblasti prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb v Slovenskej republike.

Poloha obce

Obec Vlaky leží uprostred Liptovskej kotliny neďaleko ústia Kľačianky do Váhu. Celková výmera územia obce je 1 122 ha. Intravilán obce leží v nadmorskej výške od 520 m n. m. – do 678 m n. m., stred obce vo výške 523 m n. m., územie sa zaraduje do klimaticky mierne teplej oblasti, mierne vlhkej klímy, s malou inverziou teplôt. Obec Vlaky tvoria tri miestne časti: Vlaky, Vlašky a Krmeš. Najväčšou z nich je Krmeš. Vlaky sa nachádzajú medzi priehradami Liptovská Mara a Bešeňová. Vlašky sú na pravom brehu Váhu. Krmeš je malebná časť v blízkosti Liptovskej Mary.

Prevažne odlesnený chotár na nive a ľavom svahu Váhu tvoria treťohorné pieskovce a bridlice s pokrovom terasových štrkov, na najstarších terasových stupňoch značne zahlinených.

Chotár obce sa využíva na poľnohospodárske a taktiež na turistické a rekreačné účely.

Poloha obce je veľmi výhodná vzhľadom na to, že obec sa nachádza tichej prírodnej lokalite, s vybudovanou infraštruktúrou a preto je možné ju považovať za obec s veľkým potenciálom rozvoja, rekreácie a agroturistiky. Obec Vlaky je súčasťou okresu Liptovský Mikuláš je členom regiónu „Liptov“ a územne patrí do Žilinského samosprávneho kraja.

Vznik obce

Obec sa spomína od roku 1262 v súvislosti s ohraňením 4 popluží zeme, ktoré Belo IV. udelil Jánovi Gallicus. Názov obce zachoval stopu po pôvodne jej románskych zakladateľoch,

ktorí sa tu usadili pravdepodobne koncom 12. storočia a zúčastnili sa na stavbe Liptovského Starého hradu. Názov obce je doložený z roku 1262 ako Villa Latina, z roku 1267 ako Oloscy, z roku 1421 ako Olasy, z roku 1773 ako Wlachy, z roku 1786 ako Welké Wlahi, z roku 1920 ako Vlachy, maďarsky Nagyolaszi. V roku 1268 je doložená medzi Vlachy a Malatinami kúria a kostol svätého Mikuláša, mylne stotožňovaného s Liptovským Mikulášom, ktorý patril Markovi, synovi Mikuláša. Obec patrila tunajšej vetve Kubínyiovcov. V roku 1715 mala 11 daňovníkov, všetko želiarov, v roku 1720 mala 5 daňovníkov, v roku 1784 mala 20 domov a 202 obyvateľov, v roku 1828 mala 25 domov a 195 obyvateľov. Zaoberali sa poľnohospodárstvom a pltníctvom. Časť obyvateľov sa zapojila do SNP.

Krmeš - obec sa vyvinula v chotári obce Sokolče v 13. storočí, doložená je z roku 1351. Patrila zemianskym rodinám Detrichovcov a Kőröskényiovcov. V roku 1715-1720 mala 6 daňovníkov, všetko želiarov, v roku 1784 mala 10 domov a 67 obyvateľov, v roku 1828 mala 16 domov a 142 obyvateľov. Zaoberali sa poľnohospodárstvom. Zamestnanie obyvateľov sa nezmenilo ani po roku 1918. V 30. rokoch bola obec pripojená k obci Vlachy.

Charakter zloženia obyvateľstva prešiel početnými zmenami zapríčinenými osídľovaním v krízových rokoch.

3.1. Obyvateľstvo

V obci Vlachy podľa posledných údajov k 31. 12. 2019 býva 615 obyvateľov. Štatistické údaje o vývoji počtu obyvateľov nám ukazujú že nárast obyvateľstva sa mení rozvojom hospodárstva v regióne a v poslednej dobe badať po náraste ustálenie počtu obyvateľstva. Podrobný vývoj obyvateľov obce ukazujú tabuľka č.2.

Obyvatelia obce: národnostne dominantná obec- slovenská národnosť 97,14%, ďalej národnosť česká 0,67 %, rusínska 0,50 %a iná a nezistená 1,69 %. Rómska komunita nie je a je ťažké štatisticky vykázat, nakoľko sa hlási buď slovenskej alebo inej národnosti. Obyvatelia obce boli v minulosti prevažne poľnohospodári a remeselníci. Podľa ŠÚ 2012 v obci žilo 590 obyvateľov, z toho 281 žien (47,63%) a 309 mužov (52,37%).

Tabuľka č. 1 Obyvateľstvo podľa vekovej štruktúry

Vek	Počet
0 – 14	73
15- 60 muži	216
15- 59 ženy	166
60 – viac	159
SPOLU:	614

Index starnutia: 217,81

Zdroj: ŠÚ SR 2018

Tabuľka č. 2 Vývoj počtu obyvateľov obce Vlachy

Rok	Počet obyvateľov
199	619
2001	633
2009	622
2012	590
2016	601
2018	614
2019	615

Zdroj: sodb.infostat.sk

Kvôli porovnateľnosti údaje sú počítané bilančnou metódou.

Vplyv demografického vývoja na vekové zloženie obyvateľstva v sledovaných skupinách sa od celorepublikového priemeru odlišuje. Vekové zloženie obyvateľstva SR sa za posledných 10 rokov sa zmenilo, proces starnutia sa zintenzívnili.

Keď porovnáme vekovú štruktúru obyvateľstva v obci za posledné roky tak vidíme, že obyvateľstvo prestarnuté. Štatistické údaje a hlavne index starnutia nám ukazuje, že za posledných 10 - 15 rokov z vyrovnaného podielu obyvateľstvo začalo starnúť a obec stále viac prepadáva do negatívnych čísiel.

Štruktúra obyvateľstva obce v dôsledku stálej prevahe poproduktívneho obyvateľstva v blízkej budúcnosti prinesie demografický problém v sociálnej starostlivosti obyvateľstva. Jediná pomoc by bola nárast počtu obyvateľstva o mladé rodiny.

Kvôli permanentnej prevahe poproduktívneho obyvateľstva treba uvažovať o doplnení vhodnej formy poskytovania sociálnej služby v obci. Vhodnou alternatívou do budúcnosti môže byť zabezpečenie permanentného poskytovania opatrovateľskej služby a stravovania, zreteľom na zotrvanie prijímateľov v domácom prostredí, k vytvoreniu podmienok pre plnohodnotný spoločenský a kultúrny rozvoj cieľovej skupiny.

Nakoľko finančné možnosti obce sú obmedzené, obec podporuje prípadnú snahu subjektov poskytujúce sociálne služby na zabezpečenie potrebných služieb pre obec.

3.2. Školstvo

V obci Vlachy sa nachádza výchovné zariadenie Materská škola. Základná škola kvôli malému počtu žiakov nie je prevádzkovaná. Žiaci navštevujú základnú školu v susednej obci Ľubelňa.

Pre deti predškolského veku je zabezpečená celodenná starostlivosť v obci. V materskej škole pracujú kvalifikovaní pedagogickí zamestnanci, ktoré pripravujú pre deti bohatý edukačný program. Budova materskej školy je umiestnená v areáli s dostatkom zelene, ideálne pre celodenný pobyt detí. Materskú školu navštevujú deti vo veku od 3 - do 6 rokov. Pri materskej škole je školská jedáleň. Počet detí v materskej škole je 20.

Zo sociálneho hľadiska existencia pedagogického dozoru v obci kladne vplýva na dospelujúcu mládež.

3.3. Služby

V obci je zastúpenie najmä drobných živnostníkov. Ich existencia na území obce značne vplýva na finančné možnosti obce a obyvateľstva. Všetky podnikateľské subjekty pôsobia na komerčnej báze. Niektorí podnikatelia majú len sídlo v obci svoju podnikateľskú aktivitu vykonávajú mimo obce.

Tabuľka č. 3 Odvetvová štruktúra subjektov pôsobiacich v obci

Odvetvie	Počet prevádzok
Poľnohospodárstvo	3
Maloobchod	11
Služby	41
Spoločnosti	2

Zdroj: Vsetkyfirmy.sk

Miera ekonomickej aktivity v obci je okolo 49 %, časť obyvateľstva je napojená na štátne sociálne dávky. Narastá skupina občanov, ktorí nevedia hospodáriť s finančnými

prostriedkami. Vyše 80 % ekonomicky aktívnych obyvateľov odchádza za prácou mimo obce. Chýbajú možnosti zamestnávať obyvateľov s najnižším vzdelaním.

Zdravotníctvo, kultúra, šport

Spoločenský život je aktívny, na ktorom sa zúčastnia vekové kategórie od detí po seniari. Zoznam spoločenských organizácií: Divadelný súbor Havránok, DHZ, Futbalový klub, Klub aerobik.

Športovo-rekreačné zariadenia a aktivity – detské ihrisko, futbalové ihrisko, viacúčelové ihrisko, turistika, cykloturistika, bežecké preteky, vodná nádrž, možnosti pre poľovníctvo a rybolov ...

Kultúrne zariadenia a aktivity – knižnica, kultúrny dom ...

Hasičský ples, fašiangy, MDD, Deň obce, posedenie so seniormi, uvítanie novorodencov, Mikuláš, divadelné hry divadelného súboru Havránok ...

V obci nie je zdravotné stredisko s lekárnou. Revitalizácia obce ešte nie je dokončená.

Obec o dianí v obci informuje obyvateľstvo a širokú verejnosť prostredníctvom „Vlachanských novín“ a na internetovej stránke www.obecvlachy.sk.

V obci sú vytvorené podmienky na uskutočňovanie rôznych obecných, kultúrnych a športových podujatí, ktoré poskytujú občanom i turistom ideálne podmienky na stretávanie sa pri rôznych príležitostiach a prostredie pre trávenie voľného času.

3.4. Nezamestnanosť

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo pracuje v priemyselnej výrobe, službách, štátnej a verejnej správe, v poľnohospodárstve a s ním súvisiacich službách.

Štatistické údaje v tejto oblasti sú dosť relatívne čísla. Každá inštitúcia si vedie svoju vlastnú štatistiku podľa vlastných kritérií. Obec nemá k dispozícii informácie o zamestnaní svojich občanov, k dispozícii sú iba údaje z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý vedie evidenciu uchádzačov o zamestnanie (tento údaj však nezahŕňa celkový počet nezamestnaných z dôvodu chýbajúcich údajov o dobrovoľne nezamestnaných). Taktiež nie je k dispozícii údaj o počte osôb, ktorí pracujú v zahraničí.

Skrytú nezamestnanosť, t.j. nezamestnanosť ľudí, ktorí nie sú evidovaní ako uchádzači o zamestnanie, alebo boli z evidencie z rôznych dôvodov vyradení, nie je možné zistiť. Taktiež počet evidovaných nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie nekorešponduje s počtom občanov nachádzajúcich sa v hmotnej núdzi.

Najmenšie šance umiestniť sa na trhu práce majú hlavne starší občania nad 50 rokov, taktiež absolventi škôl, občania so zmenenou pracovnou schopnosťou, občania s nízkou úrovňou vzdelania a dlhodobozamestnaní. Kým pre starších ľudí je typické, že nie sú schopní pružne reagovať na zmenu trhu práce, absolventi škôl majú problém nájsť si svoje prvé zamestnanie kvôli nedostatočnej praxi.

Z dostupných informácií bol zostavený prehľad o miere nezamestnaných :

Rok:	Miera nezamestnaných:
2001	7,58 %
2011	7,90 %

2017	1,30%
2018	1,30%

ÚPSVaR Liptovský Mikuláš

Uvedené údaje odzrkadľujú nástup trendu, na jednej strane pozitívny, že región drží nezamestnanosť na nižšej úrovni ako je celoslovenský priemer, ale na druhej strane badať odliv obyvateľstva za prácou z územia. Vyše 80 % ekonomicky aktívnych obyvateľov odchádza za prácou mimo obce.

4. Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb

Východiskom k spracovaniu analýzy stavu poskytovaných sociálnych služieb boli dostupné údaje v územnom obvode obce, získané osobným, telefonickým a elektronickým kontaktom s poskytovateľmi sociálnych služieb od Úradu práce sociálnych vecí a rodiny. Sociálna služba môže byť poskytovaná ambulantnou formou, terénnou formou, pobytovou formou alebo inou formou podľa nepriaznivej sociálnej situácie a prostredia, v ktorom sa fyzická osoba zdržiava. V zmysle zákona o sociálnych službách má poskytovanie sociálnych služieb v prirodzenom prostredí klienta prednosť pred pobytovou formou. Z uvedeného dôvodu sa kladie a aj v budúcnosti bude klásť dôraz na rozvoj ambulantných a terénnych sociálnych služieb, čo je aj v súlade s Národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb na obdobie rokov 2015 – 2020. Sociálna infraštruktúra je určená na uspokojovanie potrieb obyvateľstva. Jej rozmiestňovanie je spojené so štruktúrou osídlenia ako aj veľkosťou obce.

Sociálne služby podľa druhu sú:

- Sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb v zariadeniach,
- Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi,
- Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku,
- Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií,
- Podporné služby,
- Sociálne služby možno účelne a vhodne spájať.

V obci nepôsobí zariadenie sociálnych služieb, v ktorom je možné zabezpečiť sociálnu službu odkázaným pobytovou formou. V blízkosti obce sa nachádza sociálne zariadenie, najbližšie v Liptovskom Mikuláši, kde je možnosť zabezpečiť potrebné sociálne služby v zariadení. Opatrovateľská služba je zaregistrovaná na Vyššom územnom celku v Žiline. Sociálne služby pre túto sociálnu skupinu v súčasnosti zabezpečuje aj rodina s využitím ďalších systémov sociálneho zabezpečenia a pomoci cez dávky. Na koordináciu sociálnej služby obec má vytvorenú kumulovanú funkciu sociálneho pracovníka – na posúdenie problému fyzickej osoby, rodiny alebo komunity, poskytnutie základných informácií o možnostiach riešenia problému a podľa potreby aj odporúčanie a sprostredkovanie ďalšej odbornej pomoci, čiastočne supluje prácu terénneho pracovníka na vyhľadávanie a evidenciu občanov odkázaných na sociálnu službu. V poslednej dobe badať ťažkosti s umiestnením odkázaných na pomoc v zariadeniach. Je nevyhnutné vytvorenia sociálneho zariadenia pre potreby obce a regiónu v spolupráci s VÚC, regionálnym združením obcí alebo s tretím sektorom, nakoľko za niekoľko rokov kvôli prestarnutiu obyvateľstva vznikne problém so sociálnymi službami v obci. Preto obec podporuje aktivity subjektov na vytvorenie sociálneho zariadenia pre potreby obce a regiónu. Vhodnou alternatívou do budúcnosti môže byť zabezpečenie permanentného poskytovania opatrovateľskej služby a stravovania, zreteľom na zotrvanie

prijímateľov v domácom prostredí, k vytvoreniu podmienok pre plnohodnotný spoločenský a kultúrny rozvoj cieľovej skupiny.

Nakoľko finančné možnosti obce sú obmedzené, obec podporuje prípadnú snahu subjektov poskytujúce sociálne služby zabezpečenie potrebných služieb pre obec.

Obec poskytuje najmä tieto sociálne služby:

- dohľad nad nesvojprávnymi občanmi (spolupráca s okresným súdom),
- funkcia osobitného príjemcu sociálnych dávok,
- návštevy jubilujúcich starších občanov (narodeniny),
- stretnutia dôchodcov,
- pomoc v krízových situáciách (živelná pohroma, rodinná tragédia ...)
- poskytovanie finančnej podpory odkázaným,
- v prípade potreby zabezpečenie opatrovateľskej služby a stravovania.

Obec v prípade potreby podporuje:

- poskytovanie sociálnych služieb s verejnými a neverejnými poskytovateľmi pre potreby obce na základe zmluvy s poskytovateľom.

4.1. Sociálne znevýhodnené skupiny

Cieľovým zameraním sociálnej práce je nielen jednotlivec, ale najmä skupina, komunita a sociálne prejavy, ktoré sa ich týkajú. Ide o subjekt, ktorý je definovaný spoločným znakom odvodeným od sociálneho znevýhodnenia, t.j. od znaku, ktorý ho posúva do polohy závislosti na iných osobách alebo na štátnych opatreniach. Celkový počet obyvateľov komunity má trvale klesajúcu tendenciu, čo preukazuje úbytok populácie ako aj migrácia, tento vývoj z dlhodobého hľadiska môže pôsobiť problémovo aj na oblasť sociálnych služieb.

Veková štruktúra, ktorá je súčasnosti relatívne stabilizovaná má vzhľadom k vysokému rastu indexu starnutia a indexu ekonomickej závislosti jednoznačnú tendenciu ďalšieho a trvalého nárastu poproduktívnej kategórie populácie v komunite, čo je vo väzbe na ďalšie skutočnosti významným faktorom a indikátorom pre plánovanie sociálnych služieb pri ktorých je nevyhnutné venovať vzrastajúcu pozornosť práve tejto vekovej kategórii, nakoľko starnutie nie je možné žiadnym spôsobom zastaviť.

Z dostupných demografických údajov na základe štatistického predpokladu sme vypočítali počet občanov, ktorí budú potrebovať istú formu sociálnej pomoci, prípadne sociálnych služieb. Použili sme pri tom orientačné údaje, ktoré vymedzujú potrebu sociálnych služieb vo vzťahu k veku, miere závislosti na pomoc pri sebaobsluže a zdravotného postihnutia.

Sociálne znevýhodnené skupiny v našej obci môžeme rozdeliť na:

- a) seniori,
- b) nezamestnaní a zamestnanci s nízkym vzdelaním,
- c) deti a mládež a rodiny v riziku sociálneho vylúčenia,
- d) uchádzači o zamestnanie so zdravotným postihnutím,
- e) občania so sociálnymi a spoločenskými problémami.

Obec sa v rámci svojich možností snaží kompenzovať určité sociálne znevýhodnenie.

SENIORI

Identifikácia problémov

- osamelí seniori so zdravotnými problémami,
- nie je vyriešená bezbariérovosť v obci,
- chýbajú skúsenosti s poskytovaním sociálnych služieb.

Služby určené seniorom sú poskytované občanom, ktorí dosiahli vek rozhodný pre priznanie starobného dôchodku a ocitli sa v situácii vyžadujúcej podporu komunity, je možné charakterizovať túto skupinu týmito spoločnými prejavmi:

- predlžovanie individuálneho aj priemerného veku,
- nárast miery chorobnosti a tým aj závislosti na sociálnej pomoci,
- vdovstvo – skôr, či neskôr strata životného partnera a s tým súvisiace sociálne a ekonomické zmeny,
- stále existujúci využiteľný potenciál jedincov k aktivitám vo svoj prospech aj v prospech komunity.

Z hľadiska početnosti ide i jedinou sociálnu kategóriu populácie, ktorá má trvale a prirodzene vzostupnú tendenciu svojho rastu premietajúcu nárastu v porovnaní k pomeru k ostatným kategóriám populácie komunity.

Podľa údajov ŠÚ SR máme k dispozícii tieto údaje:

Počet obyvateľov	predprod. vek/%	produktívny vek/%	poproduk. vek/%
2001/ 633	131/20,54%	374/59,08%	128/20,22%
2012/ 590	73/12,61%	369/62,54%	148/25,01%
2018/ 614	73/10,81%	382/62,21%	159/25,90%

Zdroj: sodb.infostat.sk

Občania nad 60 rokov tvoria necelých 26% z celkového počtu obyvateľov, to znamená, že ide o skupinu odkázanú alebo perspektívne odkázanú na sociálne služby. Keď porovnáme jednotlivé roky, tak vidíme, že podiel ľudí predproduktívneho veku klesá a podiel poproduktívneho obyvateľstva narastá. Podľa prepočtov bude opatrovateľskú službu v blízkej budúcnosti permanentne potrebovať 3 – 5 obyvateľov a umiestnenie v sociálnom zariadení 2 osoby.

Obec v prípade potreby vytvárala by technické a materiálne podmienky na činnosť základnej organizácie Jednoty dôchodcov Slovenska v obci Vlachy, ktorá by mohla organizovať pre seniorov kultúrno-spoločenské aktivity v obci. Svojou aktivitou by inšpirovala mladšiu generáciu v obci.

Opatrovateľská služba

Opatrovateľská služba je starostlivosť v domácom prostredí, zatiaľ je to jediná forma terénnych sociálnych služieb v komunite obce pre kategóriu seniorov, obsah a rozsah ich poskytovania je prevažne zameraný na samotnú a limitovane chápanú opatrovateľskú službu poskytovanú len v časovo úzko vymedzenom rozsahu, ktorý dovoľuje vykonávať len vlastné úkony pomoci a ošetrovateľských činností. Celodenné poskytovanie opatrovateľskej služby v súčasnosti nie je prevádzke. Obec plánuje poskytovať sociálnu službu s 2 opatrovateľmi. Rozpočet na sociálnu službu na rok 2020 je vo výške 4 704 €.

Vlastná legislatíva na poskytovanie sociálnej služby v územnom obvode obce Vlachy je vypracovaná a schválená obecným – VZN č. 3/2019.

Obec je zapísaná do Registra poskytovateľov sociálnych služieb Žilinského samosprávneho kraja.

Jedáleň pre dôchodcov – nie je, stravovanie v prípade potreby obecny úrad vie zabezpečiť od registrovaného dodávateľa stravy. Postup a podmienky pri poskytovaní stravovania dôchodcom a zdravotne postihnutým občanom v obci nie sú upravené Zásadami alebo VZN.

Obec v súčasnosti nedopláca ekonomicky oprávnené náklady za obyvateľa obce umiestneného v sociálnom zariadení. Žiadosť je v štádiu posúdenia oprávnenosti.

Bezbariérovosť v obci nie je riešená.

Treba vypracovať a vyriešiť nasledovné :

V prípade potreby zabezpečiť opatrovateľskú službu.

Na základe vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 532/2002, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie treba vyriešiť bezbariérovosť v obci.

Priebežne monitorovať potreby seniorov .

NEZAMESTNANÍ A ZAMESTNANCI S NÍZSKYM VZDELANÍM

Identifikácia problémov

- skupina občanov stratila záujem o prácu a zamestnanie,
- chýbajú možnosti zamestnať obyvateľov s nízkym vzdelaním,
- chýba systém motivácie a sprevádzania pre rozvoj zamestnanosti – agentúra podporovaného zamestnávania, príležitostných prác, podporovanej práce,
- narastá skupina občanov, ktorí nevedia hospodáriť s finančnými prostriedkami,
- nie je vybudované prepojenie a presun informácií medzi občanmi, samosprávou odborníkmi, ÚPSVaR.

V spolupráci s ÚPSVaR Liptovský Mikuláš, obec v prípade potreby organizuje verejnoprospešné práce - menšie obecné služby. Vo väčšine prípadov by sa jednalo o najodkázanejšie skupiny občanov. Aktivačné práce sa vykonávajú v súlade so zákonom 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti. Zároveň obec podľa zákona 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení má možnosť uzatvárať Dohodu o podmienkach vykonávania menších obecných služieb pre obec s uchádzačmi o zamestnanie, ktorí nespĺňali podmienky na podpísanie dohody s ÚPSVaR. V rámci tejto činnosti podporuje udržiavanie pracovných návykov u osôb, ktoré majú problém uplatniť sa na trhu práce. Dlhodobo nezamestnaní občania sa stávajú čoraz väčším problémom. Najčastejším dôvodom dlhodobého zotrávania v režime nezamestnanosti je ich nedostatočné alebo minimálne vzdelanie a nízka zručnosť pre potreby trhu práce. Túto skupinu nezamestnaných charakterizuje predčasné ukončenie vzdelania, nevyhovujúca kvalifikácia z pohľadu ponuky voľných pracovných miest, strata pracovných návykov a motivácia pracovať, čím sa stavajú neuplatniteľným na trhu práce. Cieľom zámeru je zlepšenie pracovných návykov, zlepšenie životných podmienok znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie a zotrvanie v pracovnom procese aj po skončení doby poskytovania príspevku. Obec má záujem pomôcť svojim občanom v hmotnej núdzi zamestnať sa. Pre občana je to okrem finančného aj morálne ocenenie, že je užitočný a má

možnosť zaradiť sa do kolektívu. Nezanedbateľná je aj možnosť vylepšiť si rodinný rozpočet. U dlhodobo nezamestnaných klesá s časom aj sebavedomie a tým aj schopnosť prezentovať sa pred potenciálnym zamestnávateľom.

Podprogram Aktivačné služby – Malé obecné služby sa týka aktivít v obci, údržbu verejných priestranstiev, obecných budov, zberu separovaného odpadu v obci, prostredníctvom nezamestnaných občanov pracujúcich v obci v rámci aktivačných prác a zamestnaných v spolupráci s úradom práce. Momentálne táto činnosť na základe § 10 a 12, § 52 nie je v prevádzke s obyvateľmi obce. Na dobrovoľných službách sa nezúčastní nikto z obyvateľov obce. Financie v prípade potreby sú zabezpečené z ÚPSVaR Liptovský Mikuláš, ako aj zo zdrojov obce.

Proces poklesu nezamestnanosti sa snaží ÚPSVaR podporovať organizovaním rekvalifikačných kurzov, tak aby spĺňali požiadavky budúcich zamestnávateľov a zároveň uchádzačov o zamestnanie, ale aj zamestnávateľov motivovať prostredníctvom aktívnych opatrení na trhu práce – zákon o službách zamestnanosti č. 5/2004 Z.z..

Treba vypracovať a vyriešiť nasledovné :

Pomoc pri rekvalifikácií dlhodobo nezamestnaných.

DETI, MLÁDEŽ A RODINY V RIZIKU SOCIÁLNEHO VYLÚČENIA

Identifikácia problému

- nevhodné trávenie voľného času.
- chýba miestna legislatíva.

Mládež v obci je organizovaná, infraštruktúra na zabezpečenie činnosti voľného času sa nachádza v kultúrnom dome v spolupráci s obecným úradom, ihrisko a príroda okolo obce. V obci je možnosť športového vyžitia mládeže na úrovni.

Hlavnou úlohou kultúrneho centra v obci Vlachy je udržiavať, podporovať a rozvíjať kultúrne a duchovné hodnoty, starať sa o národné kultúrne dedičstvo, rozvíjať miestne a celonárodné hodnoty a tradície, podieľať sa na vytváraní nových, podporovať a rozvíjať na dobrovoľnej báze tvorivé záujmovo-umelecké, vzdelávacie a voľno časové aktivity jednotlivcov i rôznych skupín obyvateľstva.

Výborná je vzájomná spolupráca obecného úradu Vlachy so školami. Deti sa aktívne zapájajú do podujatí organizovaných obcou, napr. pre dôchodcov, rôzne slávnosti.... sú pre nich organizované Deň detí, Mikuláš.

Obec nemá vypracovanú vlastnú legislatívu na podporu detí zo sociálne slabších rodín. Zásady poskytovania finančnej podpory pri stravovaní sociálne odkázaných detí v školskej jedálni v prípade potreby je riešené s prostredníctvom ÚPSVaR. V súčasnosti sa poskytuje dotácia všetkým školopovinným deťom v materskej škole a od 1.9. žiakom v základnej škole na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením. Podporu zabezpečuje vzdelávacie zariadenie, kde chodia deti z obce.

Obec nemá vypracované zásady poskytovania finančnej podpory pri narodení dieťaťa. Akt uvítania je každý druhý rok.

Obec neposkytuje príspevok dobrým študentom. Na konci školského roka najlepší žiaci sú odmenení vecnými darmi v škole.

Sociálne služby vo vzťahu k predmetnej cieľovej skupine je potrebné prioritne orientovať na ohrozené rodiny, rodiny v kríze a mladých ľudí.

Ohrozená rodina - rodina, ktorá sa ocitla pod vplyvom vonkajších a vnútorných faktorov, ktoré ju ohrozujú. Najčastejšie ide o:

- neadekvátne rodičovské postoje, hodnoty, vzory a zručností,
- strata bývania, resp. rodina žije len v sociálnej ubytovni a nedisponuje priestormi vhodnými na bývanie,
- užívanie alkoholu alebo iných návykových látok (najmä ako prostriedok na odbúranie stresu),
- náhle životné zmeny alebo iné stresové situácie,
- upadanie prostredia, v ktorom rodina žije,
- chudoba, sociálne vylúčenie.

Pri ohrozenej rodine sa nemuselo nevyhnutne vyskytnúť problémové - neželané správanie, ktoré by priamo ohrozilo dieťa či iného člena rodiny.

Dlhodobým neriešením krízovej situácie dochádza k rozkladu rodiny, v konečnom dôsledku až odlúčenie detí od rodičov na základe rozhodnutia súdu.

Obec v súčasnosti nemá umiestnené deti v náhradnej rodinnej starostlivosti, detskom domove alebo v reedukačnom zariadení. Obec nemá vypracovanú vlastnú legislatívu ohľadne sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately na sanáciu krízovej situácií v rodine a na ochranu práv a právom chránených záujmov detí.

Obec poskytuje pomoc v naliehavých prípadoch, ak je život dieťaťa ohrozený, alebo je ohrozený jeho psychosomatický vývoj. V zmysle zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately, ktorý dal obciam a mestám nové kompetencie a povinnosti, je potrebné sa zaoberať predchádzaním patologických javov. Úlohou obce je ochrana detí pred týraním, zneužívaním a zanedbaním výchovy a výživy zo strany rodičov.

S nárastom počtu detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami rastie aj záujem rodičov integrovať svoje deti do bežných škôl a pre uľahčenie tohto procesu využívať aj podporu asistenta na vyučovaní. Z výsledkov prieskumu, ktorý uskutočnilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR (MŠVVaŠ SR) v roku 2015 vyplynulo, že učitelia i riaditelia škôl vidia najväčší prínos asistenta učiteľa v tom, že individuálnym prístupom pomáha v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu žiakom, ktorí majú špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby. Tým pádom môžu byť aj žiaci s takýmito potrebami integrovaní do bežnej školy a môžu sa vzdelávať v hlavnom prúde vzdelávacieho procesu. Asistent učiteľa s pomocou špeciálneho pedagóga a školského psychológa pomáha skvalitňovať vyučovací proces žiaka so zdravotným znevýhodnením alebo s nadaním.

V súčasnosti vo výchovno-vzdelávacom procese integrácia detí a žiakov z obce prebieha bez pomoci asistenta učiteľa pre deti so zdravotným znevýhodnením, zo sociálne znevýhodneného prostredia alebo s nadaním.

Treba vypracovať a schváliť:

V prípade potreby zásady poskytovania finančnej podpory novorodencov.

V prípade potreby VZN, ktorým sa určuje postup pri poskytovaní finančných príspevkov obcou na vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

V prípade potreby upozorniť vzdelávacie zariadenie na potrebu asistenta pre skvalitnenia vyučovacieho procesu pre deti so zdravotným znevýhodnením, zo sociálne znevýhodneného prostredia alebo s nadaním z obce Vlchy.

V prípade potreby upozorniť vzdelávacie zariadenie na zabezpečenie dotácie na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením z obce Vlchy.

V prípade potreby zabezpečiť financie na školské potreby pre deti v hmotnej núdzi.

Priebežne monitorovať potreby rodín v riziku sociálneho vylúčenia.

ZDRAVOTNE POSTIHNUTÍ

Identifikácia problému

- nie je vybudované prepojenie a presun informácií medzi občanmi, samosprávou, odborníkmi,
- chýba možnosť zamestnať zdravotne postihnuté osoby,
- nie je vyriešená bezbariérovosť v obci.

Skupina občanov, ktorej sociálne problémy vznikajú ako následok ich zdravotného postihnutia, ktoré sú buď vrodené alebo získané úrazom, či chorobou počas ontogenézy.

Z kritériálneho hľadiska charakteru postihnutia rozdeľujeme občanov so zdravotným postihnutím do 5 základných kategórií:

- mentálne a psychické postihnutia,
- zmyslové postihnutia,
- postihnutia pohybového aparátu,
- kombinované postihnutia,
- ostatné postihnutia (mnohé majú charakter civilizačných ochorení).

Každá z uvedených kategórií postihnutí má rozdielne dopady na sociálne následky postihnutia a tým aj na špecifické potreby a formy pomoci spoločnosti pri ich uspokojovaní. Zákon o sociálnych službách venuje dostatočný priestor v oblasti poskytovania sociálnych služieb čo sa týka sortimentu ich druhov ako aj foriem poskytovania. Mimo oblasť sociálnych služieb je najdôležitejším právnym predpisom v novej legislatíve podpora sociálneho začlenenia fyzických osôb s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti. V spolupráci s ÚPSVaR je možnosť vytvorenia chránenej dielne pre zamestnanie zdravotne postihnutej osoby. Zároveň je potrebné zvyšovanie informovanosti o možnosti zamestnávania sociálne vylúčených občanov v podnikateľskom sektore.

V obci nefunguje miestna organizácia postihnutých osôb. Kvôli adresnosti pri riešení problémov zdravotne postihnutých, bolo by vhodné založiť miestnu organizáciu v obci.

Zdravotne postihnuté osoby majú 30 % úľavu na dani z nehnuteľností (domy, byty, garáže) a 100 % úľavu pri platbe dane za psa.

Obec neprispieva na čiastočnú úhradu nákladov stravy pre seniorov a zdravotne postihnutých. Postup a podmienky pri poskytovaní stravovania dôchodcom a zdravotne postihnutým občanom v obci nie sú upravené Zásadami alebo VZN.

Treba vypracovať a vyriešiť nasledovné:

Preskúmať možnosť a potrebu založenia miestnej organizácie zdravotne postihnutých osôb alebo ich začlenenie v najbližšej organizácii.

Na základe vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 532/2002, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných

technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie treba vyriešiť bezbariérovosť v obci.
Pribežne monitorovať potreby zdravotne postihnutých.

OBČANIA SO SOCIÁLNYMI A SPOLOČENSKÝMI PROBLÉMAMI

Identifikácia problému

- chýbajú preventívne sociálne opatrenia a financie,
- narastá skupina občanov, ktorí nevedia hospodáriť s finančnými prostriedkami,
- skupina občanov stratila záujem o prácu a zamestnanie,
- násilie v rodinách spojené so závislosťou na alkohole, vandalizmus, násilie, drogové závislosti, pasivita občanov riešiť veci verejné.

Svojím zložením ide o najrôznorodejšiu sociálnu skupinu, preto aj potreby, prístupy, formy a nástroje sociálnej pomoci vo vzťahu k tejto sociálnej skupine sú veľmi rôznorodé. K tejto sociálnej skupine zaraďujeme:

- občanov bez prístrešia,
- občania prepustení z výkonu trestu odňatia slobody a ústavu na výkon väzby,
- dlhodobo nezamestnaní občania,
- občania spoločensky neprispôsobiví a závislí občania,
- rómska komunita.

Vzhľadom k rôznorodosti skupiny a neexistencii štatistických údajov v požadovanej štruktúre a skladbe je možné počet skupín a zvlášť v niektorých jej kategórii len odhadnúť. Kategória, ktorá z tejto cieľovej skupiny potenciálnych klientov si vyžaduje osobitnú pozornosť, analýzu a prístup. Táto skupina ľudí patrí medzi najviac ohrozené sociálnou inklúziou. Treba podotknúť, že dlhodobé sociálne dávky a príspevky udržiavajú ľudí v pasivite, nevpływajú na ľudí motivačne, aby zmenili svoju sociálnu a životnú situáciu.

Obec v rámci svojich finančných možností podporuje ich začlenenie do spoločnosti. Ak vezmeme prevenciu ako celok od sekundárnej po primárnu, ako predchádzanie vzniku nežiaducich spoločenských situácií včasným odstraňovaním ich príčin, tak zameranie sociálnej prevencie by malo byť najvyšším princípom predchádzania patologických javov a krízovým situáciám rodinách. Treba zvážiť možnosť vytvorenia osobitného príjemcu dávky v hmotnej núdzi, aby sa dávky sociálneho systému využívali na ten účel, na ktorý sú poskytované štátom. Vyhľadávanie, nápravné a rehabilitačné postupy na dosiahnutie pozitívnej zmeny spadajú pod kompetencie samosprávy, aby mohli v súčasnosti s rodinou zabezpečiť základné životné podmienky. Na to, ale v samospráve často nie je dostatok vzdelaných a odborne fundovaných sociálnych pracovníkov a problém je aj v nízkej výkonnosti ekonomiky, ktorá nedokáže zabezpečiť dostatok finančných prostriedkov na sociálnu prevenciu.

Počet osôb sociálne odkázaných a dôchodcovia s nízkymi príjmami v obci je okolo 90, pre ktorých obec v roku 2012 zabezpečila potravinovú pomoc. V súčasnosti pomoc bola zabezpečená 35 obyvateľom prostredníctvom SČK.

Rómska komunita v obci nie je, preto nie sú potrebné sociálne služby pre MRK.

Treba vypracovať a vyriešiť nasledovné:

V prípade aktuálnosti vybaviť potravinovú pomoc pre sociálne odkázaných a dôchodcom s nízkymi príjmami.

Priebežne monitorovať potreby obyvateľov sociálne odkázaných.

5. Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb

Obec Vlachy v budúcnosti počíta s nárastom počtu obyvateľov v kategórii predproduktívneho len v prípade celkového nárastu počtu obyvateľstva. Je potrebné počítať s celoslovenskou tendenciou starnutia populácie a čoraz väčšími požiadavkami na sociálne služby najmä pre občanov v poproduktívnom veku. Štatistické údaje nám ukazujú, že počet a podiel ľudí poproduktívnom veku má narastajúcu tendenciu. Z toho vyplýva, že jedine nárast počtu obyvateľstva o mladé rodiny môže udržať index starnutia/IS/ v želateľných medziach.

Podľa údajov ŠÚ SR máme k dispozícii tieto údaje:

Počet obyvateľov	predprod. vek/%	produktívny vek/%	poproduk. vek/%	IS
2001/ 633	131/20,54%	374/59,08%	128/20,22%	97,71
2012/ 590	73/12,61%	369/62,54%	148/25,01%	202,74
2018/ 614	73/10,81%	382/62,21%	159/25,90%	217,81

Zdroj: sodb.infostat.sk

Základné sociálne služby podľa potrieb obyvateľov obce sú zabezpečené. Podľa prieskumu potrieb a požiadaviek s ohľadom na budúce potreby by bolo vhodné sa orientovať na:

- rozšírenie formy sociálnych služieb podľa konkrétnych požiadaviek na zabezpečenie:
 - a, poskytovanie sociálnej služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia,
 - b, nepriaznivého zdravotného stavu,
 - c, dovŕšenia dôchodkového veku,
 - d, terénnej sociálnej služby
- rozšírenie bytovej výstavby – podpora opráv existujúcich obydlí,
- vyriešiť bezbariérovosť v obci
- zabezpečenie poskytovania sociálnej služby v zariadení
- vypracovať a schváliť chýbajúcu miestnu legislatívu v oblasti sociálnych služieb
- zabezpečiť možnosť stravovania odkázaných osôb
- zabezpečenie opatrovateľskej služby
- podpora vytvorenia sociálneho zariadenia pre potreby obce a regiónu
- v prípade potreby zabezpečiť poskytovanie sociálnych služieb potrebných pre obec
- v prípade potreby zabezpečiť asistenta pre skvalitnenia vyučovacieho procesu pre deti so zdravotným znevýhodnením
- v prípade potreby zabezpečenie dotácie na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením

5.1. SWOT analýza v sociálnej oblasti

Silné stránky:

- právo na poskytnutie sociálnych služieb je zaručené rovnako všetkým občanom,
- záujem komunity obce a jej oficiálnych zložiek o rozvoj sociálnej oblasti,
- vlastná legislatívna činnosť samosprávnych orgánov umožňujúca úpravu niektorých oblastí sociálnych služieb podľa špecifických potrieb a podmienok komunity,
- pokoj vidieckeho prostredia,
- blízkosť turisticky atraktívnych miest,
- existencia pedagogického dozoru,
- dobrá spolupráca obecného úradu so školami, kde chodia deti z obce,
- existencia infraštruktúry na voľnočasové aktivity,
- udržiavané staré zvyky a tradície obce,
- aktívne spoločenské organizácie,
- nízka nezamestnanosť.

Slabé stránky:

- nepostačujúci počet kvalifikovaných zamestnancov, ktorí zabezpečujú poskytovanie sociálnych služieb,
- nedostatok finančných prostriedkov na rozširovanie rozsahu a druhu sociálnych služieb,
- migrácia mladej generácie,
- nie je vyriešená bezbariérovosť v obci,
- chýba zdravotná infraštruktúra,
- vysoký index starnutia,
- chýbajú skúsenosti s poskytovaním sociálnych služieb,
- chýba miestna organizácia zdravotne postihnutých a seniorov.

Príležitosti:

- zvyšovanie zodpovednosti obce za riešenie lokálnych problémov,
- cielenie opatrení podľa miestnych potrieb,,
- rozširovanie spolupráce samosprávy a regionálnych združení obcí,
- práca s verejnosťou za účelom zvyšovania zodpovednosti a aktívnej účasti pri riešení životných situácií,
- podpora a rozvoj dobrovoľníctva,
- vzdelanie a rekvalifikácie dospelých občanov použiteľných pre trh práce,
- v prípade potreby preventívne programy pre občanov so závislosťami,
- v prípade potreby založenie komisie pre veci sociálne,
- v prípade potreby zabezpečiť financie na školské potreby pre deti v hmotnej núdzi,
- prípade potreby zabezpečiť dotáciu z ÚPSVaR pri stravovaní sociálne odkázaných detí v školskej jedálni.

Ohrozenia:

- z dôvodu zvyšovania nákladovosti služieb riziko zvyšovania úhrad a riziko znižovania kvality,
- možný odliv kvalifikovaných odborníkov zo sociálnej sféry do iných odvetví,
- nefunkčnosť systému sociálnych služieb z dôvodu nedostatočného realizovania kompetencií,
- nárast počtu sociálnych kategórií občanov vyžadujúcich sociálne služby,

- nedostatok finančných prostriedkov na samosprávnej úrovni na výkon kompetencií obce, v tom aj na zabezpečenie sociálnych služieb,.
- postoje a predsudky zo strany zamestnávateľov pri poskytovaní pracovných príležitostí znevýhodneným sociálnym skupinám komunity,
- nízke príjmy seniorov im neumožnia platiť za služby,
- zvyšovanie segregácie a chudoby.

Vyhodnotenie pôsobiacich faktorov je zrejmé, že existuje nerovnováha v pomere rozsahu silných stránok k prvkom a javom, ktoré pôsobia ako slabé stánky. Počet a hlavne pôsobenia slabých stránok je prevažne nad silnými. Z uvedeného vyplýva, že v prípade ak by tento stav v spoločnosti pretrvával a neriešil by sa, mohli by nastať negatívne javy ako:

- vznik a narastanie sociálneho napätia v komunite obce,
- pokles súčasnej úrovne už poskytovaných sociálnych služieb,
- pokles alebo strata dôvery v oficiálne orgány obce a ich schopnosť riešiť problémy v sociálnej oblasti ...

6. Určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb

Na dosiahnutie tohto cieľa využívať koordinovaný postup všetkých poskytovateľov sociálnych služieb v obci, s efektívnym využitím ich súčasných personálnych a finančných kapacít a so zameraním sa na získanie všetkých dostupných finančných zdrojov, vrátane prehodnotenia priorít obecného rozpočtu smerom k navýšeniu v oblasti sociálnych služieb, aby boli v súlade záujmom a potrebami cieľových skupín v komunite obce.

6.1. Priority rozvoja sociálnych služieb v obci Vlachy

Priorita č. 1	Terénna opatrovateľská služba	
AKTIVITY	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zabezpečenie sociálnej služby pre obyvateľov so zreteľom na ich zotrvanie v domácom prostredí ➤ Aktivity smerujú k skvalitneniu životnej úrovne, k vytvoreniu podmienok pre plnohodnotný spoločenský a kultúrny rozvoj cieľovej skupiny a na zlepšenie medziľudských vzťahov. 	
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2020 – 2025	
REALIZÁTOR	Zodpovedná osoba	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Obec Vlachy ➤ Žilinský samosprávny kraj ➤ Registrovaný subjekt 		
Priorita č. 2	Sociálna služba v zariadení	
AKTIVITY	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zabezpečenie pobytovej sociálnej služby v registrovanom zariadení VÚC 	
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2020 – 2025	
REALIZÁTORI/PARTNERI	Zodpovedná osoba	

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Obec Vlachy ➤ Žilinský samosprávny kraj ➤ Registrovaní subjekt 	
--	--

Priorita č. 3	Integrácia detí vo výchovno–vzdelávacom procese
AKTIVITY	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Individuálny prístup pri integrácii detí vo vyučovacom procese so zdravotným znevýhodnením, zo sociálne znevýhodneného prostredia alebo s nadaním</i>
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2020 – 2025
REALIZÁTORI/PARTNERI	Zodpovedná osoba
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Obec Vlachy ➤ MŠ a ZŠ 	

Priorita č. 4	Spoločensky neprispôsobivé osoby
AKTIVITY	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Osobitný príjemca dávky</i> ➤ <i>Začlenenie spoločensky neprispôsobivých osôb do spoločenského života</i>
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2020 – 2025
REALIZÁTORI/PARTNERI	Zodpovedná osoba
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Obec Vlachy ➤ ÚPSVaR Liptovský Mikuláš 	

Priorita č. 5	Nezamestnaní
AKTIVITY	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Pracovné návyky</i> ➤ <i>Spolupráca s ÚPSVaR pri hľadaní zamestnania</i> ➤ <i>Pomoc pri rekvifikácii</i>
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2020 – 2025
REALIZÁTORI/PARTNERI	Zodpovedná osoba
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Obec Vlachy ➤ ÚPSVaR Liptovský Mikuláš 	

Priorita č. 6	Vybudovanie bezbariérovosti v obci
AKTIVITY	<p>Predinvestičná fáza:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Spracovanie výkresovej dokumentácie (pre územné konanie, pre stavebné povolenie)</i> ➤ <i>Vydanie stavebného povolenia</i> <p>Investičná fáza:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Získanie zdrojov financovania</i> ➤ <i>Verejný obstarávanie podľa zákona č. 343/2015 o ver. obstarávaní</i> ➤ <i>Realizácia</i>
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2020 – 2025
REALIZÁTORI/PARTNERI	ZDROJE FINANCOVANIA

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Obec Vlachy ➤ MO Zdravotne postihnutých osôb ➤ MPSVaR ➤ Žilinský samosprávny kraj 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ dotácie z MPSVaR ➤ výťažok z lotérie ➤ vlastné zdroje pre kofinancovanie
--	--

Zodpovedná osoba

Priorita č. 7	Legislatíva, Registrácia nových sociálnych služieb
----------------------	--

AKTIVITY	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vypracovanie a schválenie VZN a zásady finančnej podpory v oblasti sociálnych služieb ➤ Novelizácia ➤ Registrácia sociálnych služieb na VÚC – podľa potreby – Opatrovateľská služba...
-----------------	--

ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2020 – 2025
---	-------------

REALIZÁTORI/PARTNERI	Zodpovedná osoba
-----------------------------	-------------------------

- Obec Vlachy
- Žilinský samosprávny kraj

Priorita č. 8	Bytová výstavba a podpora obnovy bytového fondu
----------------------	---

AKTIVITY	<p>Predinvestičná fáza:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Vysporiadanie vlastníckych vzťahov ➤ Spracovanie výkresovej dokumentácie (pre územné konanie, pre stavebné povolenie) ➤ Vydanie stavebného povolenia <p>Investičná fáza:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Získanie zdrojov financovania ➤ Verejné obstarávanie podľa zákona č. 25/2006 o ver. obstarávaní ➤ Realizácia ➤ Kolaudácia <p>Fáza po realizácii:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Kvalitné sociálne prostredie
-----------------	--

ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2020 – 2025
---	-------------

REALIZÁTORI/PARTNERI	ZDROJE FINANCOVANIA
-----------------------------	----------------------------

- Obec Vlachy
- Štátny fond
- Obyvatelia obce

- Dotácie
- vlastné zdroje

Zodpovedná osoba

Priorita č. 9	Vybudovanie cyklotrasy
----------------------	------------------------

AKTIVITY	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zabezpečenie aktívneho športového vyžitia seniorov a mládeže ➤ Rehabilitácia zdravotne postihnutých ➤ Bezpečný presun obyvateľstva
-----------------	--

ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2020 – 2025
---	-------------

REALIZÁTORI/PARTNERI	ZDROJE FINANCOVANIA
-----------------------------	----------------------------

- Obec Vlachy
- Ministerstvo Financí a PSVaR
- Žilinský samosprávny kraj
- MO zdravotne postihnutých osôb

- Dotácie
- vlastné zdroje pre kofinancovanie

Zodpovedná osoba

Priorita č. 10	Vytvorenie zariadenia sociálnych služieb Podpora poskytovania sociálnej služby pre potreby obce
AKTIVITY	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Spolupráca</i> ➤ <i>Podpora</i> ➤ <i>Zabezpečenie sociálnej služby pre obyvateľov so zreteľom na ich zotrvanie v domácom prostredí</i>
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2020 – 2025
REALIZÁTORI/PARTNERI	Zodpovedná osoba
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Registrovaný subjekt ➤ Obec Vlachy ➤ Žilinský samosprávny kraj 	

7. Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Komunitný plán sociálnych služieb obce úzko participuje na PHSR obce Vlachy. Čiastkovým cieľom je vytvoriť podmienky pre skvalitnenie spoločenského života v obci.

Nakoľko finančné možnosti obce v súčasnom programovom rozpočte sú ohrozené, je potrebné túto požiadavku zahrnúť do programového rozpočtu na roky 2020 – 2023 (podľa komunitného plánu na roky 2020 – 2025). Určite nie je v možnostiach obce realizovať tento zámer len z vlastných zdrojov. Zámerom môže byť vypracovaný projekt s využitím viac zdrojového financovania. Na jednotlivé priority rozvoja sociálnych služieb stanoví Obecné zastupiteľstvo obce Vlachy zodpovedné osoby a časový horizont realizácie podľa aktuálnosti, t.j. ako je to uvedené v predošlej kapitole „*Priority rozvoja sociálnych služieb obce...*“ v časti „*Časový horizont realizácie opatrenia*“.

6.1. Finančné podmienky obce na poskytovanie sociálnej služby

t.j. určenie finančných zdrojov z rozpočtu obce, rozpočtu vyššieho územného celku a rozpočtu verejného poskytovateľa sociálnej služby na spolufinancovanie potrebnej kapacity jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb, a ak ide o sociálnu službu v zariadení, potrebného počtu miest v jednotlivých druhoch zariadení, v jednotlivých rokoch v členení na existujúcu kapacitu podľa konkrétnych poskytovateľov sociálnych služieb a kvantifikovanú potrebu navýšenia kapacity.

Obec Vlachy v súčasnosti neposkytuje a ani nezabezpečuje poskytovanie sociálnej služby v zariadení. V prípade aktuálnosti časť „**Finančné podmienky**“, doplní dodatkom Komunitného plánu sociálnych služieb obce Vlachy.

8. Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Tento plán budú predstavitelia samosprávy a poverené osoby obecným zastupiteľstvom priebežne monitorovať, zodpovedne posudzovať a vytvárať aj jeho finančné zabezpečenie, je záväzným pre tvorbu rozpočtu obce a jeho aktivity sú premietnuté do rozpočtu obce. Komunitný plán sociálnych služieb obce je rozvojový usmerňujúci dokument pre všetky subjekty existujúce, či majúce aktivity na území obce, ktoré chcú realizovať činnosti

sociálneho rozvojového charakteru (podnikateľské subjekty, odborné organizácie, štátne orgány, mimovládny sektor) a je základným podkladom pre tvorbu sociálnych projektov.

Časový horizont vyhodnocovania komunitného plánu:

Za implementáciu, aktualizáciu a komunikáciu Komunitného plánu sociálnych služieb obce sú zodpovedné volené a výkonné orgány samosprávy obce.

9. Podmienky a spôsob zmeny a aktualizácie komunitného plánu sociálnych služieb

Významnú úlohu v procese komunitného plánovania zohrávajú najmä miestni obyvatelia. Od nich sa očakáva, že vyjadria svoje požiadavky vo sfére poskytovania sociálnych služieb, a teda aj pri aktualizácii komunitného plánovania.

Účasť pri aktualizácii komunitnom plánovaní:

- písomné návrhy občanov – preberá poverený pracovník za sociálnu oblasť,
- ústne návrhy občanov – na obecnom úrade sa vyhotoví úradný záznam o predloženej návrhu, ktorý predkladateľ potvrdí svojim podpisom.

Komunitný plán možno meniť:

- ak sa zmenia priority,
- získanie finančných prostriedkov na konkrétne potreby,
- nové návrhy na poskytovanie sociálnych služieb,
- po uplynutí plánovaného obdobia .

10. Súlad poskytovania sociálnych služieb v územnom obvode obce

V súčasnosti obec Vlachy neposkytuje žiadnu sociálnu službu.

Obec v prípade potreby podporuje:

- poskytovanie sociálnych služieb s verejnými a neverejnými poskytovateľmi pre potreby obce na základe zmluvy s poskytovateľom.

Zoznam poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode obce Vlachy:

V súčasnosti nie je registrovaný iný verejný alebo neverejný poskytovateľ sociálnej služby v územnom obvode obce Vlachy a žiadny subjekt neponúkol spoluprácu pri poskytovaní potrebných sociálnych služieb v územnom obvode obce Vlachy.

Obec Vlachy v prípade potreby vydáva poskytovateľovi sociálnej služby uvedenej v § 25, § 35, § 36 a 40 na jeho žiadosť bezplatne písomné vyjadrenie o súlade predloženej žiadosti o poskytnutie finančného príspevku podľa § 78b s Komunitným plánom sociálnych služieb obce, ak je to v súlade s potrebami a záujmom cieľových skupín v komunite obce Vlachy.

Záver

Sociálna služba je činnosť poskytovaná ľuďom v nepriaznivej sociálnej situácii, podpora pri sociálnom začleňovaní a ochrane pred sociálnym vylúčením s cieľom umožniť im zapojenie do bežného života v spoločnosti. Práve komunitné plánovanie by malo dať odpoveď na otázky ohľadne potrebných služieb v našej komunite, ako majú byť lokalizované, aké ľudské a finančné zdroje máme k dispozícii?. Určite je prínosom prístup štátu, že vytvára legislatívny rámec na presun kompetencií v danej oblasti. No zároveň je potrebné upozorniť

na nedostatočné finančné krytie daného zámeru zo strany štátu. Obec preto musí využívať aj iné zdroje financovania.

Je na samospráve, ako zabezpečí svoje poslanie vytvoriť pre občanov miesto pre dôstojný a plnohodnotný život. Slúži ku cti obyvateľom obce, že sa snažia plniť vytýčené ciele i v čase hospodárskej krízy, keď prostriedky na ďalší rozvoj obce zo štátneho rozpočtu boli značne obmedzené. Predsudky medzi obyvateľmi v obci nie sú také priepastné ako to poznáme v iných obciach. Už len preto si zaslúžia pozornosť a podporu štátnych orgánov na zlepšenie životných podmienok tunajších ľudí.

Dokument bol prerokovaný a schválený na Obecnom zastupiteľstve
dňa 2020

Róbert Klubica,
starosta obce